

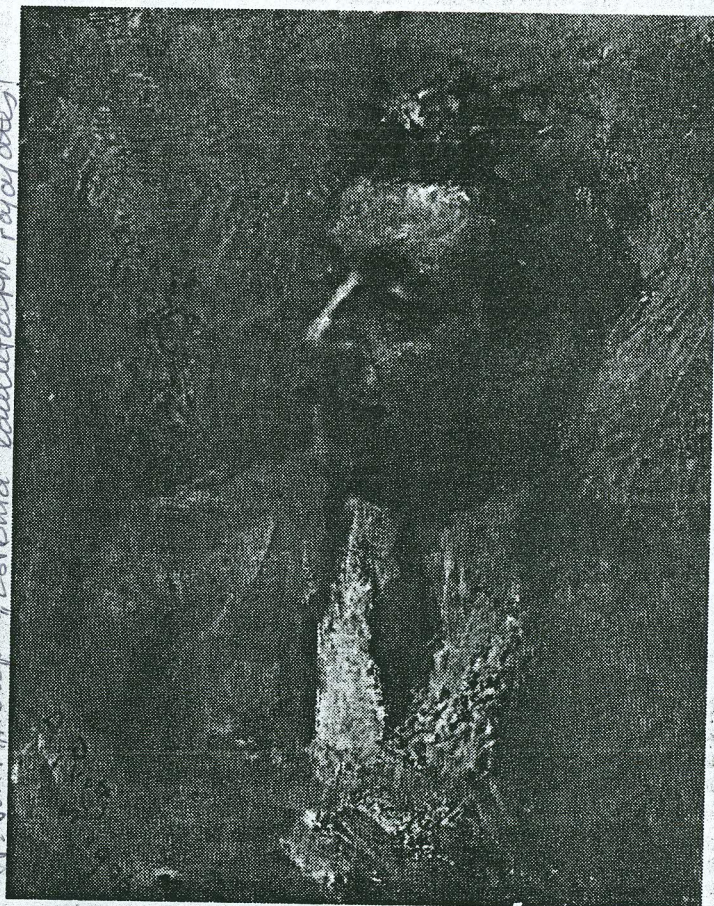
Printsess Turandot tuleb Tallinna!

27. aprillil algusega kell 19 korraldatakse suure itaallase Giacomo Puccini ooperi "Turandot" kontsertettekannet Estonias. Tervikettekannet koosneb kolmest vaatusest (viis pilti; lüürilise draama libretistideks olid Giuseppe Adami ja Renzo Simoni). Solistidena kuuleme Marina Lapinat (Moskva), Gianfranco Cecchelet (Itaalia), Georgi Selesnevit (St. Peterburg), Pille Lille, Rostislav Gurjevit ja Tarmo Silda (Tallinn). ERSO ja Estonia Teatri koor, juhatab Arvo Volmer.

Alustame sellest, et väidetakse, nagu kõlaks "Turandoti" muusika Eestis nüüd esmakordselt, pole tõepõhja all: 1939. a. töid ooperi Estonias välja Verner Nerep dirigendi ja Eino Uuli lavastajana, esietendus toimus 9. septembril. Iseasi muudugi, millisel tasemel, sest kuigi Nerepit mäletatakse väga tõsiselt, tööka ja nõudliku mehena, oli ta orkestrijuhina siiski autodidakt. Lavastus tehti ainult oma jõududega, need polnud võrreldavad mitte ka teatri praeguste võimalustega. Toonast "Turandoti" ei pandudki eriti tähele.

Miks siiski "Turandoti" pole hiljem lavastatud? Aga seepärast, et ka nõudmised on tõusnud ja ainult oma inimestega astutaks äärmise suutlikkuse piirile, võimekate külaliste kindistamiseks etenduste juurde ei jätku raha, samuti on lava ja orkestriank endistviisi provintsiaalsete gabariitidega. "Turandot" aga väärub igal juhul vähemalt kuulamist, nõnda selle kui mitmete teistegi nõudlike partituuridega ooperite puhul on jõukas Lääneski mindud mitmetel, ka meile tuttavatel põhjustel üsna sageli välja kontsertettekannetele. Siit siis Arvo Volmeri idee pakkuda seda väga head, aga suuresti spetsiifilist muusikat ikkagi elaval viisil Tallinnas. Vokaalpartiiide osatäitjate kohta veel seda, et ega häid Puccini-lauljaid olegi maailmas nii väga palju, meile nüüd väljast kutsutuid aga peab Volmer selles vallas spetsialistideks.

Puccinile (1858—1924) oli "Turandot" tema viimaseks tööks, mille kirjutamisele kulus algideest lõpetamiseni — peaaegu — oma 7—8 aastat. Peaaegu tähendab, et Timuri poja prints Kalafi (tenor) ja Liu (sopran) viimasele duetile jäi meistril punkti panemisest piltlikult öeldes 1% puudu — lõpetas selle visandite põhjal maestro õpilane P. Alfano. Puc-

See maal Giacomo Puccinist ripub Milano Museo Teatrale alla Scala's.

cinile kui veristile olid omased traagilised, teravatult kirglikud emotsioonid kõige selle juurde kuuluvate nuuksete ja leimalisusega (koorid), see ooper aga oli talle eriti lähedane, mõeldudki senise loomesõnumi kokkuvõttena. Nii lõikab näiteks Liu surmastseen Butterfly omast veelti valusamalt ja tõuke selleks andis küllap ka Puccinilt närv vähktõbi, mis ta ära viiski. Esietendus 25. aprillil 1926. aastal toimus poolteist aastat pärast Mussolini poolt meistrile korraldatud hiilgavaid matuseid.

Omamoodi kvintessents Puccini muusika laadist on "Turandot" tõepoolest, kuigi tema ooperitele tavaomast haaravat süzeelist arengut nagu polegi. Kvintessents just erakordse väljendusega muusika kujundlikkuses, emotsionaalsetes seisundites, vokaalselt ideaalses, (ent krõbedas) teostuses. "Turandoti" ei saa pidada numbriooperiks, aariad kasvavad muusikalisest üldkangast justkui iseenesest välja, need polegi enamjagu iseseisvalt esitatavad. Orkester on massiivne, rohketen. -õ. lisajõududega (vaskpillid, orel — kõla kapaga, nagu ütleb Arvo Volmer). Massistseenid

vahelduvad olustikulistega, nende vahel arenevad isikuloos. Viimastest kuulub autori suurim armastus Liule, kellele ainsana on kirjutatud kolm aariat. Kokkuvõttes on "Turandot" traagiline, vokaalselt ja orkestraalselt ülimõjus *story*, mida kahtlemata akumulereis otseselt Puccini enda hingeseisund. Nagu reekviem, viimne piht, loomeline testament.

Arutledes ooperi kui säärase tinglikkuse ja selle suhte üle tavakontsertettekandega, arvab Arvo Volmer, et valgusega võiks ehk meeletu toetada, ent kuidas ja kas selleni jõutakse, on iseküsimus. Nagu Bach'i hõlmoll Missa puhul kirjutasin, andis küünlahelk toona palju juurde — antud ettekandele see ei lähe, "Turandot" nõuaks juba spetsiaalset valgusrežiimi. Kuid see pole, nagu eelnevast ehk nähtub, kaugeltki kõige tähtsam. Olulisem on, et kavalehe kaudu ka visuaalselt nägematuga kaasa saaksime viidud (tegevus toimub muiste Pekingis).

IVALO RANDALU

P.S.! Kontsert on taas kulukas ja pääsmed kallid: 50—200 krooni, sooduspiletid — 25 krooni — aga limiteeritud!